Вероніка Коробецька

В. О. ОСЬМАК – ВИДАТНИЙ АРХІТЕКТОР

Василь Олександрович Осьмак (8 квітня 1870 – 7 січня 1942) – видатний український архітектор, педагог. Людина, яка присвятила всю себе архітектурі, яка побудувала величезну кількість наукових та цивільних будівель Києва, та тим самим додавши свою характерну рису до архітектури міста.

Народився Василь Осьмак у містечку Гоголів Остерського повіту Чернігівської губернії, був вихідцем з давнього козацького роду Осьмаків, його дід, козак Мойсей Осьмак був головою Гоголева. У 1888 р. закінчив 2-у Київську гімназію. 1888 р. Василь Осьмак закінчив повний курс гімназії і його було зараховано студентом математичного факультету університету Св. Володимира. Однак, провчившись чотири семестри, він перейшов на навчання до Петербурзького інституту цивільних інженерів імператора Миколи I, який закінчив 1895 р. за першим розрядом «з правом виконувати роботи по цивільно-будівельним та дорожнім частинам I носити особливий Височайше затверджений знак; в разі виступу його на цивільну службу він користується правом на чин X класу» – так зазначено в дипломі, виданому 2 червня того ж року [1, с. 29–31].

Василь Осьмак отримав бездоганну та змістовну освіту, яка дуже швидко допомогла йому стати вагомим архітектором в тогочасному суспільстві. Так у 1897 р. Василь Осьмак приймає участь у будівництві на ділянці залізниці Гайнувка – Біловеж [2, с. 75–78].

Однією з перших робіт Василя Осьмака в Києві стала велика фізична аудиторія Київського політехнічного інституту. Це був дуже ефектний та по правді величний проект архітектора, який назавжди залишиться в історії Києва. Ця велика аудиторія за своїми розмірами та практичними особливостями переважала схожі аудиторії Європейських столиць, тим самим роблячи себе тогочасним осередком науки.

У 1900–1912 рр. Василь Осьмак працював викладачем, оскільки директор Київського політехнічного інституту Віктор Львович Кирпичов запросив його на роботу. Свою викладацьку діяльність в інституті Василь Осьмак почав з посади штатного викладача креслення та архітектурного проектування. З 1917 р. – Василь Осьмак стає професором Київського політехнічного університету. У 1817 р. він викладає малювання, а в 1818 р. – архітектурне проектування і креслення. В цей час відбувається революція та встановлення більшовицької влади на Україні. Це був час стресу та морального тиску на Василя Осьмака.

По деяким даним, саме Василю Осьмаку належить ідея створити у 1926 р. при інженерному факультеті КПІ відділ, який 1930 р. відділився і став самостійним – Київським інженерно-будівельним інститутом, нині – Київський Національний університет будівництва та архітектури.

Серед основних проектів видатного архітектора слід відзначити: Національну Бібліотеку ім. В. І. Вернадського (1914–1930), бібліотеку

Київського Університету (1932), будинки вищих жіночих курсів та Технічного товариства (1911–1914), комплекс споруд Клінічого містечка (Хірурігічна клініка) (1912–1914), прибутковий будинок (1912), гімназія Дучинської, гімназія А. Жекуліної (1911), особняк доктора Дітеріхса, театр оперети (1901–1902), Притулок (1900), клуб ДПУ (1930, нині – театр юного глядача на Липках), стадіон «Динамо», також, збудував будівлю земської управи та школу у рідному с. Гоголів (1910) [3, с. 34–36]. Василь Осьмак, також, розробляв проект і керував будівництвом Київської набережної. Це перелік тільки основних робіт майстра, які по праву називаються історичним надбанням киян.

Архітектурну спадщину Василя Осьмака не можна переоцінити, адже його роботи виражаються характерною індивідуальністю та особливою манерою виконання. Будівлі, які він спроектував до сьогоднішніх днів залишаються родзинкою київських вулиць. Багато з цих будівель визнано культурними та архітектурними пам'ятками і охороняються законодавством України.

Вся ця бездоганність поєднання сміливості та почуття прекрасного в творіннях Василя Осьмака дає змогу думати, що його будівлі ще не одне століття будуть прикрашати столицю і давати наступним поколінням можливість уявити той час, коли жив і творив видатний архітектор.

Список використаних джерел:

1. Малаков Д. В. Архітектор Осьмак. Нездолана шляхетність. – К., 2012. – С. 29–31.
2. Тимофієнко В. І. Зодчі України кінця 18 – початку 20 ст. : біографічний довідник. – К., 1999. – С. 75–78.
3. Игнатов О. Н. В. А. Осьмак – киевский архитектор // Строительство и архитектура. – 1970. – № 1. – С. 34–36.